

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 330/09-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť E. P., M., zastúpenej advokátom JUDr. J. Ch., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 a postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM – 5 C 165/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 a postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM – 5 C 165/2003 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom p r i k a z u j e, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 ďalej konal bez zbytočných priet'ahov.

3. E. P. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Nové Mesto nad Váhom p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. E. P. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 292,38 € (slovom dvestodevät'desiatdva eur a tridsaťosem centov), ktoré s ú Okresný súd Nové Mesto nad Váhom a Okresný súd Trenčín p o v i n n é zaplatiť spoločne na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. J. Ch. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 330/09-10 z 28. októbra 2009 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť E. P. (ďalej len „sťažovateľka“) zo 14. septembra 2009, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 a postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM – 5 C 165/2003.

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka ako navrhovateľka podala 29. júla 2003 na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom návrh na odstránenie neoprávnenej stavby na jej pozemku a návrh na zriadenie vecného bremena. Ku dňu podania sťažnosti o jej návrhu nebolo rozhodnuté aj napriek dvom sťažnostiam adresovaným predsedovi súdu. Sťažovateľka priebeh konania popísala takto:

„Sťažovateľka je navrhovateľkou vo veci... pôvodne podanej na Okresný súd Nové Mesto nad Váhom dňa 29.07.2003 a vedenej pod sp. zn. 5 C 165/03. V dôsledku zrušenia Okresného súdu v Novom Meste nad Váhom prešla táto vec na Okresný súd Trenčín a bola vedená pod č. k.: NM – 5 C 165/2003. Po obnovení Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom bola táto vec prevedená na tento súd a je vedená pod sp. zn. 5 C 46/2008. Právny zástupca sťažovateľky dňa 23.04.2004 požiadal súd o informáciu, keďže od podania žaloby prešlo sedem mesiacov a súd vo veci nekonal. Po uplynutí roka od podania žaloby právny zástupca sťažovateľky opäť dňa 03.08.2004 požiadal súd o informáciu s požiadavkou o nariadenie pojednávania s prihliadnutím na rozvrh práce. Keďže súd nenariadil pojednávanie, ani sťažovateľke zo súdu nebola doručená žiadna písomnosť, sťažovateľka prostredníctvom svojho splnomocneného právneho zástupcu podala podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov sťažnosť na prieťahy v konaní doručenú na súd dňa 22.06.2005. Okresný súd Trenčín rukou podpredsedníčky tohto súdu na pracovisku v Nové Mesto nad Váhom vo svojej odpovedi zo dňa 17.08.2005 doručenej dňa 23.08.2005 konštatoval, že sťažnosť na prieťahy v konaní je opodstatnená a zároveň oznámila termín vytyčenia pojednávania na deň 05.12.2005, v ktorý deň súd aj vo veci pojednával. V prejednávanej spore súd ustanovil znalca, ktorý doručil súdu znalecký posudok dňa 03.11.2006 a svoje odpovede na otázky právnych zástupcov oboch účastníčok dňa 03.09.2007. Mesiace márne plynuli a právny zástupca sťažovateľky na súde zistil, že spis sa nachádza stále u sudcu, ktorému bola vec pridelená naposledy a bez akéhokoľvek úkonu, teda je zistiteľné, že súd vo veci nekonal, preto opäť podal podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov sťažnosť na prieťahy v konaní doručenú na súd dňa 27.05.2009. Predsedníčka Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom vo svojej odpovedi zo dňa 03.06.2009 doručenej dňa 08.06.2009 opäť konštatovala, že sťažnosť sťažovateľky je opodstatnená. Dňa 09.09.2009 sa pojednávanie uskutočnilo, konštatujem, že v tejto

veci po druhýkrát od podania žaloby v roku 2003, pričom pojednávanie bolo odročené na neurčito.“

3. Na preukázanie zásahu do označených práv sťažovateľka uviedla:

„... z dôvodu nekonania v primeranej dobe súdmi pretrváva stav právnej neistoty sťažovateľky, ako osoby domáhajúcej sa súdnej ochrany a rozhodnutia súdu. Vzhľadom na povahu veci, keďže prejednávaná vec, aj keď nie je skutkovo, právne ani procesné zložitá (treba vykonať vytyčovaní geometrický plán z dôvodu zriadenia vecného bremena) na prejednanie a rozhodnutie, avšak na druhej strane je pre sťažovateľku ako navrhovateľku významná, nakoľko ide o neoprávnené zabratie jej pozemku, o nemožnosť opravovať stavby na svojom pozemku z dôvodu neoprávneného záberu časti pozemku odporkyňou a tým možnosti vzniku škôd, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka svojím správaním nespôsobilá nekonanie súdov v tejto veci, som toho názoru, že priesťahy v konaní sp. zn. 5C 46/2008 (na začiatku 5C 165/2003) sú neodôvodnené, zbytočné a majú príčinu na strane oboch okresných súdov. Na základe uvedených skutočností je sťažovateľka presvedčená o porušení svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov priznaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote priznaného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom oboch okresných súdov v označenej veci.“

4. V petite sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 a postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM – 5 C 165/2003 porušené bolo. Taktiež žiadala, aby ústavný súd prikázal Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 ďalej konať bez zbytočných priesťahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € od Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom a náhradu trov konania. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila tak, že: *„Vzhľadom na uvedené okolnosti prípadu, najmä na*

bez dôvodnú nečinnosť súdov, považuje sťažovateľka navrhované finančné zadostučinenie vo výške 3.000,- € za primerané.“

II.

5. Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval Okresný súd Nové Mesto nad Váhom, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, a zaslal ústavnému súdu kompletný spisový materiál. Predsedníčka Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v písomnom vyjadrení zo 7. januára 2010 popísala priebeh konania s chronológiou procesných úkonov a uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci. Ďalej uviedla: „... konštatujem, že pri vybavovaní veci došlo k prietahom. Tieto boli spôsobené okolnosťami vyplývajúcimi jednak z opakovaného prechodu výkonu súdnictva na iný súd, jednak zmenou zákonného sudcu, ale aj právnou a faktickou zložitou veci, ktorá si vyžiadala nariadenie znaleckého dokazovania. Dĺžku súdneho konania ovplyvnila aj skutočnosť, že súd musel opakovane rozhodovať o ustanovení znalca. Vo veci boli ustanovení štyria znalci z odboru geodézie - kartografie. Jeden odmietol podanie znaleckého posudku zo zdravotných dôvodov, dvaja boli Ministerstvom spravodlivosti SR vyčiarknutí zo zoznamu znalcov, avšak až po tom, čo boli súdom za znalcov ustanovení. Na dĺžke súdneho konania sa podieľa aj správanie sa odporkyne, ktorá voči naposledy ustanovenému znalcovi podala námietky, o ktorých musel súd rozhodnúť a pokračovať v ďalšom konaní až po právoplatnosti uznesenia. Súdne konanie sa predlžuje aj z dôvodu potreby ďalšieho dokazovania po podaní znaleckého posudku a z dôvodu nutnosti odročenia pojednávania nariadeného na 09. septembra 2009 na žiadosť právneho zástupcu odporkyne a jej nesúhlasu s pojednávaním v neprítomnosti zástupcu.

Nečinnosť sudkyne vybavujúcej vec po opätovnom zriadení Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom vyplývala zo skutočnosti, že dňom 1. januára 2008 prevzal novozriadený súd veľký počet nevybavených vecí z dvoch okresných súdov, a to z Okresného súdu Trenčín - obvod okresu Nové Mesto nad Váhom a z Okresného súdu Senica - obvod okresu Myjava. Prevzal podľa miestnej príslušnosti veľký počet vecí rozpojednávaných, v ktorých súdne konanie trvalo už niekoľko rokov. Tieto veci si vyžadovali naštudovanie, keďže

sa prechodom výkonu súdnictva zmenil vo veľkom množstve vecí aj zákonný sudca. Navyiac súd od svojho vzniku nebol dostatočne personálne obsadený sudcami a súdnymi úradníkmi, dobudovával sa postupne v priebehu rokov 2008 a 2009. Z uvedených dôvodov nebolo preto objektívne možné hneď konať vo všetkých prevzatých veciach.“

6. Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval aj Okresný súd Trenčín, ktorý sťažovateľka taktiež označila za porušovateľa svojich označených práv, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril a oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní. Predsedníčka Okresného súdu Trenčín v písomnom vyjadrení z 3. mája 2010 popísala priebeh konania s chronológiou procesných úkonov zhodne s obsahom spisu a uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci. K meritu sťažnosti uviedla, že sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní z 24. júna 2005 adresovaná predsedovi súdu bola vyhodnotená ako opodstatnená a že zákonná sudkyňa upozornila 1. marca 2005 jeho predsedníčku, že vzhľadom na počet pridelených a prevzatých vecí nie je schopná zabezpečiť splnenie povinností, ktoré jej ukladajú ustanovenia § 115 ods. 1 a § 372k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

7. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania právny zástupca sťažovateľky v prípise datovanom 11. januára 2010 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

8. Po podrobnom posúdení obsahu súdneho spisu v právnej veci sťažovateľky, sťažnosti a vyjadrení k nej dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

10. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre zdôraznil, že každé namietané porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom tri základné kritériá sú: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00, alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam sporu pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02). Napokon ústavný súd taktiež prihliada v konkrétnom prípade na čas trvania konania (napr. I. ÚS 92/97, II. ÚS 21/01), resp. na celkovú dĺžku konania (III. ÚS 123/02).

11. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo základom skúmania ústavného súdu, či postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom a postupom Okresného súdu Trenčín v konaní o právnej veci sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z chronológie procesných úkonov v konaní vyplývajú tieto rozhodné skutočnosti:

- 29. júla 2003 podala sťažovateľka návrh na začatie konania,
- 27. januára 2004 zaslal súd návrh na vyjadrenie odporkyne,
- 12. marca 2004 bolo doručené vyjadrenie odporkyne k návrhu,
- 2. júla 2004 došlo k zmene zákonného sudcu,
- 3. augusta 2005 bolo nariadené pojednávanie na 5. december 2005, ktoré bolo odročené pre účely doplnenia dokazovania znalcom z odboru geodézie,
- 13. decembra 2005 bol uznesením súdu ustanovený znalec z odboru geodézie a určená jeho úloha, t. j. povinnosť podať posudok písomne v lehote 30 dní, a účastníkom bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy tohto dôkazu,
- 16. decembra 2005 oznámil ustanovený znalec, že zo zdravotných dôvodov nemôže podať znalecký posudok,
- 26. januára 2006 súd zrušil svoje pôvodné uznesenie o ustanovení znalca a rozhodol o ustanovení nového znalca,
- 15. marca 2006 druhý znalec oznámil, že znalecký posudok nemôže podať, keďže bol rozhodnutím Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 28. februára 2006 vyčiarknutý zo zoznamu znalcov,
- 23. marca 2006 súd uznesením opätovne ustanovil nového znalca,
- 12. apríla 2006 aj tento znalec oznámil, že bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov rozhodnutím Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 10. februára 2006,
- 12. mája 2006 bol uznesením opätovne ustanovený nový znalec,
- 2. júna 2006 odporkyňa podala námietky proti znalcovi, o ktorých rozhodol súd uznesením z 26. júna 2006 tak, že znalca zo znaleckého úkonu nevytlúčil; uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. augusta 2006,

- 25. septembra 2006 bol zaslaný súdny spis znalcovi prostredníctvom dožiadaného súdu, v obvode ktorého má znalec miesto výkonu svojej znaleckej činnosti, a dožiadaný súd oznámil, že znalcovi spis odovzdal 10. októbra 2006,
- 3. novembra 2006 znalec podal znalecký posudok,
- 14. novembra 2006 súd uznesením priznal znalcovi znalečné a zaslal znalecký posudok na vyjadrenie právnym zástupcom účastníkov konania; vyjadrenie navrhovateľky došlo súdu 27. novembra 2006, odporkyňa požiadala o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k posudku, vyjadrenie však nezaslala,
- 22. marca 2007 nariadil súd pojednávanie na 7. máj 2007, pojednávanie bolo odročené z dôvodu námietok účastníkov proti znaleckému posudku; právni zástupcovia účastníkov námietky a otázky na znalca podali aj písomne, a to 4. júna a 7. júna 2007, znalcovi boli zaslané 10. júla 2007,
- 3. septembra 2007 bolo súdu doručené odborné stanovisko znalca k otázkam účastníkov a k ich námietkam,
- 29. mája 2009 bolo nariadené pojednávanie na 9. september 2009; toto pojednávanie súd odročil na žiadosť právneho zástupcu odporkyne z dôvodu kolízie s pojednávaním v inej veci, nemožnosti zabezpečiť substitúciu a nesúhlasu odporkyne s pojednávaním v neprítomnosti jej právneho zástupcu.

12. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že právna vec sťažovateľky patrila do miestnej príslušnosti dvoch okresných súdov, a to z dôvodu zákonnej zmeny v sídlach a obvodoch súdov vykonanej najskôr zákonom č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a neskôr zákonom č. 511/2007 Z. z. Príslušným na rozhodnutie o právnej veci sťažovateľky bol Okresný súd Nové Mesto nad Váhom od podania návrhu súdu (29. júla 2003) do nadobudnutia účinnosti zákona č. 371/2004 Z. z. (1. januára 2005). Okresný súd Trenčín bol príslušným od 1. januára 2005 do 1. januára 2008, keď ex lege (zákonom č. 511/2007 Z. z.) prešiel výkon súdnictva v právnej veci sťažovateľky opätovne na Okresný súd Nové Mesto nad Váhom, ktorý o nej konal ďalej až do podania sťažnosti ústavnému súdu.

13. Z obsahu sťažnosti (najmä z jej petitu) vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie svojich označených práv postupom obidvoch okresných súdov konajúcich o jej právnej veci. Z hľadiska viazanosti ústavného súdu návrhom na začatie konania [§ 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] je však dôležité, že sťažovateľka v petite sťažnosti nežiadala vysloviť porušenie svojich označených práv v konaní vedenom pred Okresným súdom Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 5 C 165/2003, teda v období pred 1. januárom 2005. Na prípadné zbytočné prietahy v postupe tohto okresného súdu pred týmto dátumom preto ústavný súd nemohol prihliadať.

14. Po posúdení chronológie konania v právnej veci sťažovateľky z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

Pokiaľ ide o zložitost' veci (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že právna vec sťažovateľky aj napriek tomu, že nie je frekventovanou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, je bežnou občianskoprávnou vecou, a to tak po skutkovej stránke, ako aj po právnej stránke. Potreba znaleckého dokazovania v právnej veci sťažovateľky podľa ústavného súdu sama osebe nesignalizuje zvýšenú zložitost' veci, ktorá mohla mať zásadný vplyv na dĺžku konania, a to aj s ohľadom na skutočnosť, že ustanovený znalec (štvrtý v poradí) podal znalecký posudok v lehote kratšej ako jeden mesiac po prevzatí súdneho spisu. Rovnako skutočnosť, že súd ustanovil až štyroch znalcov (prvý oznámil nemožnosť vyhotoviť znalecký posudok s ohľadom na zdravotný stav a dvaja boli vyčiarknutí zo zoznamu znalcov), nemala zásadný vplyv na dĺžku konania (prvý znalec bol ustanovený uznesením súdu z 13. decembra 2005 a posledný, ktorý aj podal znalecký posudok, uznesením z 12. mája 2006).

Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníka konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené v jej neprospech, a teda nemožno jej pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku konania o jej právnej veci. Naopak, sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu využívala právne prostriedky nápravy

v systéme všeobecného súdництва (sťažnosť predsedovi súdu podaná 2-krát) sledujúc záujem na konaní vo veci bez zbytočných prietáhov, resp. v primeranej lehote.

V postupe Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom a Okresného súdu Trenčín v právnej veci sťažovateľky zistil ústavný súd viaceré obdobia nečinnosti, ktoré v kontexte celkovej dĺžky konania vedú k jednoznačnému záveru o porušení práv sťažovateľky garantovaných jej ústavou, ako aj dohovorom. Na ťarchu okresných súdov boli ústavným súdom (po 1. januári 2005) posúdené najmä tieto obdobia ich nečinnosti:

- od 1. januára 2005, keď prešiel výkon súdництва v právnej veci sťažovateľky na Okresný súd Trenčín, do 3. augusta 2005, keď bolo nariadené prvé (!) pojednávanie na 5. december 2005 (viac ako 7 mesiacov nečinnosti),

- od 27. novembra 2006, keď bolo súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k znaleckému posudku, do 22. marca 2007, keď bolo nariadené pojednávanie na 7. máj 2007 (takmer 4 mesiace nečinnosti),

- od 3. septembra 2007, keď bolo súdu doručené odborné stanovisko znalca k otázkam účastníkov konania, do 29. mája 2009, keď bolo nariadené pojednávanie na 9. september 2009 (takmer 21 mesiacov nečinnosti).

Ostatné kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd považuje za nevyhnutnú súčasť každého súdneho konania, a preto neboli pričítané na ťarchu okresných súdov. Na obdobia nečinnosti Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v období predchádzajúcom 1. januáru 2005 vzhľadom na viazanosť sťažnosťou ústavný súd neprihliadal (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že zmena zákonného sudcu, ku ktorej v právnej veci sťažovateľky došlo z dôvodu odchodu na dôchodok (m. m. I. ÚS 188/09), ani množstvo vecí, v ktorých súd vykonáva súdnictvo (m. m. III. ÚS 14/00, III. ÚS 17/02), spravidla nemôžu byť exkulpačným dôvodom na zbavenie sa zodpovednosti súdu za spôsobené zbytočné prietahy v konaní.

15. Zistené obdobia nečinnosti tak Okresného súdu Trenčín, ako aj Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v kontexte s celkovou dĺžkou občianskoprávneho konania v právnej veci sťažovateľky, ktoré ku dňu podania sťažnosti stále prebiehalo, sú z ústavného hľadiska neakceptovateľné a neospravedlňiteľné. Ústavný súd preto 1. výrokom tohto nálezu vyslovil, že postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 a postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. NM – 5 C 165/2003 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a 2. výrokom nálezu prikázal Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 46/2008 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

IV.

16. Sťažovateľka v sťažnosti uplatnila a odôvodnila aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľa (zbytočné prietahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Keďže sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie len vo vzťahu k Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom a ústavný súd je sťažnosťou viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), 3. výrokom nálezu jej priznal vychádzajúc z princípov spravodlivosti, z potreby zavŕšenia ochrany jej práv a zo zodpovednosti Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom za zistené zbytočné prietahy v konaní primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €. Táto výška podľa ústavného súdu primerane vyjadruje ujmu sťažovateľky spôsobenú jej právnou neistotou vzhľadom na predmet konania a jeho význam pre ňu samotnú.

17. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky (4. výrok nálezu). S poukazom na § 20 ods. 3 a § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ústavný súd priznal sťažovateľke

náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 292,38 € [2 úkony právnej pomoci po 115,90 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, doplnenie sťažnosti podanej ústavnému súdu, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 6,95 € a 19% DPH – 46,68 €). Ústavný súd nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania za úkon jej právneho zástupcu – vyjadrenie z 11. januára 2010, keďže nešlo o podanie vo veci samej ani o iný úkon, s ktorým by vyššie uvedená platná právna úprava spájala právo na odmenu. Z rovnakých dôvodov nebola priznaná ani paušálna náhrada hotových výdavkov k tomuto úkonu a zodpovedajúca DPH. Priznanú náhradu trov konania sú Okresný súd Nové Mesto nad Váhom a Okresný súd Trenčín povinné zaplatiť spoločne (m. m. I. ÚS 108/08), t. j. každý po 146,19 € na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2010